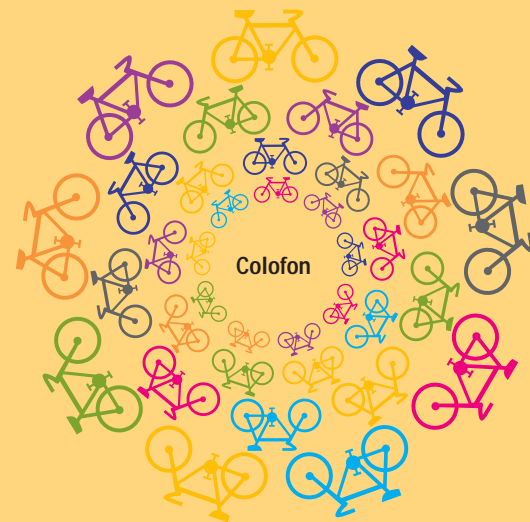
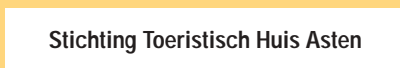
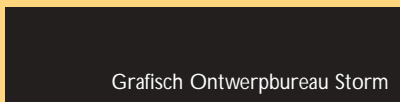

Deze fietsroutes zijn mede mogelijk gemaakt door:

Nationaal Beiaard-
en Natuurmuseum
Asten
één museum, dubbele belevis!

Colofon

Peelmuseum America
www.stichtingpeelmuseum.nl

Nationaal Beiaard- en Natuurmuseum Asten
www.museumasten.nl

Dorpscentrum De Gouden Helm
www.degoudenhelm.nl

Streekmuseum 't Land van Peel en Maas
www.museumpeelenmaas.nl

Educatief Centrum Truijenhof Meijel
www.medelo.nl

Regionaal Historisch Centrum Eindhoven
www.rhc-eindhoven.nl

Samenwerkingsverband Regio Eindhoven
www.sre.nl

Historische foto's pagina 3, 4, 5 en 11: archief André Vervuurt.

Fietsend op zoek naar de Gouden Helm in de Peel

Fietsend op zoek naar de Gouden Helm in de Peel

Inleiding

Op 17 juni 2010 is het precies 100 jaar geleden dat turfsteker Gabriël Smolenaars, in de volksmond Gebbel, in het Zinkske bij Helenaveen een vergulde, zilveren Romeinse helm vond uit ca. 320 na Chr. Behalve deze helm werden ook paardenbelletjes, leerresten van schoenen en van een tent, een mantelspeld en 39 koperen munten gevonden.

Deze vondst leidde tot allerlei speculaties en studies over de manier waarop deze voorwerpen in het veen van de Peel terecht zouden zijn gekomen.

De helm is door Gebbel verkocht aan het Rijksmuseum van Oudheden in Leiden. Hier is ook de sierschijf te bewonderen die gevonden is in het veen in de Belgenhoek in de gemeente Peel en Maas.

De fietsroutes van ± 45 km. gaan vanuit America, Asten, Deurne, Helden en Meijel. Zij lopen langs verschillende plaatsen in de Peel die in het verhaal over de helm voorkomen en langs belangrijke overblijfselen van de turfindustrie uit de tweede helft van de 19e eeuw en de eerste helft van de 20ste eeuw.

De routes gaan zoveel mogelijk via de knooppunten.

De Peel

De Peel staat bekend als een bijna ondoordringbaar veenmoeras. Die ondoordringbaarheid gold zeker toen het veendek zich over het hele Peelgebied uitstreckte. De veenvorming is tienduizend jaar geleden begonnen en in 320 waren er nog plekken niet door het veenmos overgroeid.

Turf drogen.

De Peelhelm is in 320 in een veenplas bij een nog niet door het veen overgroeide zandrug terechtgekomen. De rug werd als een begaanbare route gebruikt.

Duizend jaar geleden zijn de bewoners rondom de Peel begonnen met turfwinning voor eigen gerief. Ze staken de turven als brandstof voor verwarming en koken.

Het veenpakket is verschillend van opbouw. Fijnbladige veenmossen hebben het zwartveen opgeleverd en grofbladige het grauwveen. Dat grauwveen was niet geschikt als brandstof. Het turfsteken brengt vanzelf verborgen Peelschatten aan het daglicht. Zo zouden er in Deurne begin 19de eeuw een Romeins zwaard en gouden schild gevonden zijn. En in 1807 is

– mogelijk in Meijel – een gouden schild in de vorm van een halve maan gevonden met daarop hiëroglyfen, tijgers en leeuwen.

Turfgravers.

Dieren die ook op de sierschijf van Helden zijn afgebeeld.

Sinds 1853 werd de Peel bedrijfsmatig ontveend en ontgonnen. De Bossche broers Jan en Nicolaas van de Griendt konden 600 hectaren Peel van de gemeente Deurne kopen.

Turfgraven.

Voor de afvoer van de turf naar hun steenfabrieken groeven hun werknemers eerst de Helenavaart. De veenkolonie Helenaveen ontstond. Vaart en dorp zijn genoemd naar de vrouw van Jan. Uit de veenderij ontstond al snel de NV Maatschappij Helenaveen, waarvan Jan de eerste directeur was. Begin jaren tachtig van de 19de eeuw stapten de Van de Griendten uit de Maatschappij om bij de spoorlijn Deurne-Venlo een eigen veenderij te beginnen, de Maatschappij Griendtsveen. Ook de gemeente Deurne startte een veenbedrijf. Omdat de gemeente geen gebruik mocht maken van de Helenavaart, groef ze het Kanaal van Deurne. Voor de ontwatering en het turfvervoer werden wieken of wijken gegraven volgens het drietandsysteem. De hoofdwiek sluit aan op een kanaal en heeft aan weerszijden een parallelle zijwiel.

Vanaf 1880 wordt het grauwveen bruikbaar. Machinaal is er turfstrooisel van te maken, dat gebruikt kan worden in de vele West-Europese paardenstallen van legers en trammaatschappijen. Het station 'Helenaveen' bij Griendtsveen groeit uit tot een druk overlaadstation. Ook kleinere bedrijven deden aan grauwveenwinning. Steegh & Esser had van de gemeente Deurne het grauwveen van een perceel in het Zinkske bij Helenaveen gekocht. Bij het steken vond Gebbel Smolenaars op 17 juni 1910 de Peelhelm. Strijd om de eigendomsrechten ontstond vanwege het verhaal, dat de helm deels in het grauwveen en deels in het zwartveen lag. Deurne was eigenaar van het zwartveen, Steegh & Esser van het grauwveen. Het Rijksmuseum van Oudheden loste dit op door beiden af te kopen met respectievelijk 1.000 en 800 gulden. Met de 1.200 gulden die Gebbel kreeg, was het museum voor 3.000 gulden de nieuwe eigenaar geworden van de Peelhelm.

Sinds 1982 wordt er in de Peel niet meer verveend. Onbekende historische rijkdommen zullen niet meer gevonden worden. De resterende Mariapeel, Deurnese Peel en Groote Peel zijn prachtige natuurgebieden, waar eenieder van andere rijkdommen kan genieten.

Bijzondere locaties rondom de Gouden Helm. Elke route voert langs deze punten.

HELENAVEEN

1 Het monument ter herinnering aan de vondst van de Gouden Helm

Ter herinnering aan de vondst is in 1998 op de hoek Oude Peelstraat / Centurioweg een monumentje opgericht. Dit is gemaakt door Joep Coppens uit Vlierden.

Eerder was door de gemeente Deurne de vondst herdacht in de straatnaam Centurioweg. Centurio of honderdman is een functie in het Romeinse leger; de hoofdman over een legerafdeling van honderd man, een centurie.

2 Dorpscentrum De Gouden Helm

Hier vindt u het Dorps Service Centrum Helenaveen.

Hier kunt u terecht voor toeristische en recreatieve informatie over de Peel, de gouden helm en de veenkolonie.

3 Oude kantoor van de Maatschappij Helenaveen

Tussen de tientallen meters archiefstukken van de Maatschappij Helenaveen zaten meer dan een halve eeuw de eerste tekening van de Peelhelm en diverse bijvondsten verborgen. Deze tekening is drie dagen na de vondst thuis bij Gebbel Smolenaars gemaakt door landmeter Van Beurden. De tekening wordt nu bewaard bij het Regionaal Historisch Centrum Eindhoven.

4 De oude directiewoning van de Maatschappij Helenaveen

Tijdens zijn directeurschap van de Maatschappij Helenaveen woonde Adrianus Bos (1874-1931) hier. Bos is degene die door archeologe Carol van Driel-Murray bejubeld wordt, omdat hij op de vindplaats in de Peel alle niet 'kostbare', blinkende resten verzamelde. Het betrof dan voornamelijk het leer en de textiel.

5 Voormalige woning van Martinus van de Mortel

Martinus van de Mortel, in de volksmond Tinus de Fauts, had hier enige tijd een roomboterfa-

briekje,' De Fuke'. Martinus heeft op de vindplaats van de Peelhelm ook gezocht naar vondstmateriaal. Nakomelingen van Van de Mortel bezitten nog een tabaksdoosje met daarin vondstrestjes. Martinus laat via een briefje weten wat het voorstelt: "Leder van een schoen van een Romein gevonden in de Veenderij in de nabijheid van Helenaveen ter plaatse genaamd 'Het Zinkske'. Ouderdom omstreeks het midden 4de eeuw". Er werden munten bij gevonden van Constantijn ± 325.

GRASHOEK

6 De voormalige woning van Leo Kluijtmans 'Het Vorkmeer'

Hier op het Vorkmeer, woonde Leo Kluijtmans, de 'ziener van de Peel', die zijn hele leven met de Peelhelm en diens eigenaar is bezig geweest. Hij heeft enkele

ontmoetingen met de Romein gehad. Op en rond de vindplaats van de Peelhelm heeft hij o.a. stenen en pijlpunten gevonden, die zijn visie van een door inlanders vermoorde Romeinse officier zouden ondersteunen.

HELDEN

7 Belgenhoek, vindplaats zilveren Sierschijf van Helden

In het Kesselseveld, werd in 1844 in een turfveld 'De zilveren sierschijf van Helden' gevonden.

Deze sierschijf is van 100 – 50 jaar voor Chr. en komt hoogst-

waarschijnlijk uit Tracië. (Roemenië / Bulgarije) Wat de eigenlijke functie van de schijf was, is niet bekend. Mogelijk sierde hij een schild of het getuig van een paard. Mogelijk diende hij bij de Romeinen als waarzegschijf.

MEIJEL

8 De villa van Jan Truijen

In 1882 liet Jan Truijen, de boerenkoning en burgemeester, deze villa bouwen. Hij heeft

Gebbel Smolenaars geholpen met adviezen en opbergen van de gouden helm, zeggende "Ik ben rijk, maar gij zijt veel rijker".

9 RK kerk St Nicolaas

In de nacht van 27 augustus 1973 had Leo Kluijtmans hier zijn tweede ontmoeting met de Romein, Basilius. Leo werd die nacht met fiets en al verplaatst naar het Peeldorp Meijel, acht kilometer van zijn huis. Fietsend met een kapotte achterband kwam hij aan bij de Meijelse kerk, die veranderde in een gotische kathedraal. De beelden, waaronder Basilius, begonnen plots te leven en onderhielden zich met Leo.

10 Oranje Hotel

Op 25 maart 2005 organiseerde de plaatselijke Heemkundevereniging Medelo in dit hotel

een congres over de Peelhelm. Tijdens dit congres belichtten een zevental wetenschappers hun visies op de Peelhelm en hoe deze in de Peel terecht is gekomen. Die jongste inzichten zijn gebaseerd op hun onderzoeken van de laatste 20 jaar. Heemkundevereniging Medelo presenteerde tijdens het congres de geschiedenis van de

Peelhelm en de verschillende visies in het boek: 'De Gouden Helm uit de Peel. Feiten en visies'.

11 Truijenhof

Educatief centrum Truijenhof is het museum van heemkundevereniging Medelo en biedt een ruime blik in het oude Meijel:

de Peel met veenontwikkeling en turfsteken, artefacten uit Meijels bodem, de oude keuken en kamer, gereedschappen uit

landbouw, smederij en timmerbedrijven, winkelinrichting, herinneringen aan het Rijke Roomse Leven, een zeer informatief beeld over de oorlog in Meijel, en veel foto's en films. Openingstijden: juli en augustus op zondag van 14.00 - 17.00 uur en op afspraak via www.medelo.nl.

12 Voormalige woning van Gebbel Smolenaars

De eerste dagen na de vondst bewaarde Gebbel Smolenaars zijn Romeinse vondsten thuis in dit boerderijtje. Omdat het zo'n kostbare vondst was, hield veldwachter Piet Verstappen dag en nacht een oogje in het zeil. Voor een dubbeltje liet Gebbel aan eenieder de Peelhelm en zijn andere vondsten zien. Op 20 juni 1910 maakte Van Beurden bij Gebbel thuis een kleurentekening, die hij opstuurde naar het Rijksmuseum voor Oudheden in Leiden. Een goede week na de vondstdatum gaf Gebbel de kostbaarheden in bewaring bij burgemeester Truijen.

13 De Sint Willibrordusput

Op de put staat 'Wilbertsput 700-1900'. Op de grenspaal uit 1761 staat aan een kant het wapen der Geünieerde Provinciën en aan de andere kant een wapen met dubbele adelaar en keizerskroon van Oostenrijk. H. Willibrord (658-739) aartsbischop van Utrecht, kwam hier mogelijk voorbij op weg van Bakel naar Echternach, om te rusten of te dopen.

In augustus 1549 werd hier met een grenssteen de oude 15 km lange rechte grens door de Peel bevestigd van Hugten (Maarheze) tot richtpunt St. Willibrordusput, scheiding tussen Someren-Asten enerzijds en Nederweert-Meijel anderzijds. De vervangende steen uit 1761 bepaalde de scheidingsplek tussen de Zeven Verenigde Provinciën (van Holland) en het Oostenrijks Overkwartier waartoe Meijel en Nederweert behoorden.

De Gouden Helmroute vanuit America (49 km).

Startpunt: Het Peelmuseum America.

Griendtsveenseweg 69 5966 PV America.

Het Peelmuseum is een voormalig kamp van de Dienst Uitvoering Werken (D.U.W.). Deze werd voor de Tweede Wereldoorlog ingesteld om werklozen in projecten aan de slag te helpen. Een aantal werd te werk gesteld om te helpen de Peel te ontginnen. Het kamp America is nog in originele staat en Stichting Peelmuseum stelt alles in het werk om dit erfgoed te behouden. De nieuwbouw op het terrein is in dezelfde stijl gebouwd.

Openingstijden: elke woensdagmiddag en op afspraak.

1. Vanaf de parkeerplaats van het Peelmuseum gaan we **LA** richting Griendtsveen.
Na 300 m rechts het verzetsmonument, geplaatst ter herinnering aan twee jonge mannen betrap en omgebracht door de bezetter.
2. Griendtsveenseweg volgen, wordt Kanaalweg.
U fietst nu door een gedeelte van de Peel waar geprobeerd wordt om de veenmosvorming te stimuleren/herstellen door de waterstand hoog te houden.
3. Waar de weg naar rechts buigt, met de weg mee naar **rechts**, Lavendellaan.
4. Lavendellaan volgen. U fietst dan richting **knp 26**.
Iets verder links ziet u de zg. paardenstal, die dateert uit 1893.
5. Bij de kruising **RA** (Apostelweg).
Deze weg wordt de Apostelweg genoemd, omdat er twaalf identieke woningen zijn gebouwd, hetzelfde aantal als er apostelen waren.

6. Over de brug en weg volgen, (Deurneseweg).
7. **RD** Deurneseweg volgen.
Links, op de hoek Deurneseweg-Pastoor Hendriksstraat staat een borstbeeld van Eduard van de Griendt, de stichter van Griendtsveen.
8. Weg volgen tot ANWB bord richting Griendtsveen, Helenaveen.
De omgeving van de spoorwegovergang noemt men 'de Halt'. Hier was vroeger een treinstation. Omstreeks 1900 stond hier zelfs het grootste goederenstation van Nederland, omdat er toen bijzonder veel turf en turfstrooisel werd geladen. Ca 200 m rechtdoor (richting knp 06), ligt het Toon Kortoomspark. Op deze plek heeft de schrijver Toon Kortooms zijn jeugd doorgebracht.
9. Bij **knp 26** richting **knp 27**.
U passeert:
De St Barbara kerk, St. Barbara is de patroonheilige van de turfstekers, heeft mooie gebrandschilderde ramen van Charles Eyck. Op het kerkhof de graven van de familie Van de Griendt en de bekende schrijver Toon Kortooms.

Verderop de zgn. 'Koningshoeven' o.a. Hoeve Willem III (1913), Oranjehoeve (1912) en Willem de Zwijgerhoeve (1920). Door Koning Willem III werd een fonds gesticht om vaste arbeiders en pachters financieel te steunen. Inmiddels heeft een aantal van deze hoeven een recreatieve bestemming gekregen.
10. **Knp 27** blijven volgen(ca. 6,5 km) tot de Rector Nuytsstraat.
Hier **RA**.
Deze weg voert ons langs de voormalige turffabriek van de Maatschappij Helenaveen. Hier werd turf verwerkt tot turfstrooisel.

11. Einde weg links ziet u *de Hervormde kerk, een zaalvormig kerkje met een gevelsteen uit 1883. Het is een rijksmonument . De predikantenpastorie is uit 1867. Beide zijn overblijfselen uit de 'Veenkolonietijd'.*

12. **Knp 27** volgen richting Helenaveen.
We fietsen weer langs de Helenavaart, die vroeger gebruikt werd voor de afwatering van de Peel en het vervoer van de turf. Helenaveen is genoemd naar Helena Panis, de vrouw van Jan van de Griendt, directeur van de Veenderij, de Maatschappij Helenaveen.

13. Bij **knp 27 RA** (Oude Peelstraat).
Oude Peelstraat 3,
Dorpscentrum De Gouden Helm. ❶
14. We volgen de Oude Peelstraat. Na ± 600 m rechts op de hoek Centurioweg / Oude Peelstraat het monument bij de vindplaats van de gouden helm.
Vanaf dit punt kijk je in noordwestelijke richting naar de plek waar Gebbel Smolenaars op 17 juni 1910 de Peelhelm vond tijdens het turfsteken. ❷

15. Na 400m **LA** (Zinkskeslaan.) Weg volgen tot aan de Lage Brugweg. **RA** en Lage Brugweg volgen tot in Neerkant. Na 2 km **Knp 20** volgen.

16. Volg **Knp 20**, daarna **knp 95**.

Nabij **knp 95** ziet u links de Sint Willibrordusput. **13**

17. Volg **Knp 09**.

U passeert achtereenvolgens:

Op de Hof

St Antoniuskapel.

De kapel van Sint Antonius van Padua uit ca. 1900 werd in de oorlog verwoest en rond 1950 door de buurt herbouwd.

Molenstraat 53.

Voormalige woning van Gebbel Smolenaars. **12**

Als u bij Dorpstraat 7 even naar

rechts fietst, ziet u

het Educatief centrum 'Truijenhof'. **11**

Ga terug naar de route.

Kerkstraat 3, *de St. Nicolaaskerk.* **9**

Raadhuisplein 11, *het Oranje Hotel.* **10**

Kerkstraat 14, *villa van Jan Truijen.* **8**

Kerkstraat, *Het kapelletje gewijd aan de H. Anna uit ca. 1768. De heilige Anna, moeder van Maria, was van oudsher in Meijel een zeer favoriete heilige.*

18. **Knp 09** blijven volgen, daarna **Knp 96**.

19. Na **knp 96**, **knp 27** volgen.

Na het viaduct onder de snelweg, bij de eerste brug over het kanaal, ziet u aan de overkant
de voormalige woning van Leo Kluijtmans. **6**

Helenastraat 18.

Voormalige woning van Martinus van de Mortel. **5**

Rechts hoek Geldersestr. / Helenastraat.

De oude directiewoning van de Maatschappij Helenaveen. **4**

De Geldersestraat is vernoemd naar de tabakstelers die door de Maatschappij Helenaveen naar de Peel zijn gehaald.

Helenastraat 16

Oude kantoor van de Maatschappij Helenaveen. **3**

20. Daarna **RA knp 28**.

21. Bij **knp 28**, **knp 38** volgen.

22. **Knp 38** blijven volgen.

Zwarte Plakweg 61/63 de historische hoeve 'de Zwarte Plak'. In de Tweede Wereldoorlog vonden hier in schuilkelders veel Engelse piloten en andere onderduikers onderdak. De Peel zelf was overigens ook een geschikte schuilplaats voor onderduikers.

Tegenover deze hoeve stond vroeger de plaggenhut van 'Rowwen Hèze', de legendarische heidebewoner Christiaan Hesens (1853-1947) uit America. Een kluizenaar met een afstotelijk uiterlijk en merkwaardig gedrag, maar ook iemand die zieken kon genezen dankzij zijn

paranormale gaven. De welbekende, plaatselijke muziekgroep Rowwen Hèze is naar hem vernoemd.

23. Weg volgen tot de spoorwegovergang in America.
24. Over het spoor **LA** (Pastoor Jeukenstraat).
De kerk bevat waardevolle plafondschilderingen uit 1891, het stichtingsjaar van de parochie America. Van latere datum zijn de schilderingen van Teng Arts.

Op nummer 38 is in 1900 Huub van Doorne geboren. Deze inventieve zoon van de dorpssmid was met zijn broer Wim de grondlegger van de DAF automobiefabrieken.
25. Bij de kruising **RD** (Wouterstraat).
26. De Wouterstraat volgen tot de Midden Peelweg.
27. Bij Midden Peelweg **LA** richting spoorlijn.
Spoorlijn oversteken en 1e weg **RA** (Griendtsveenseweg).
Na ± 100 m zijn we terug bij Peelmuseum.

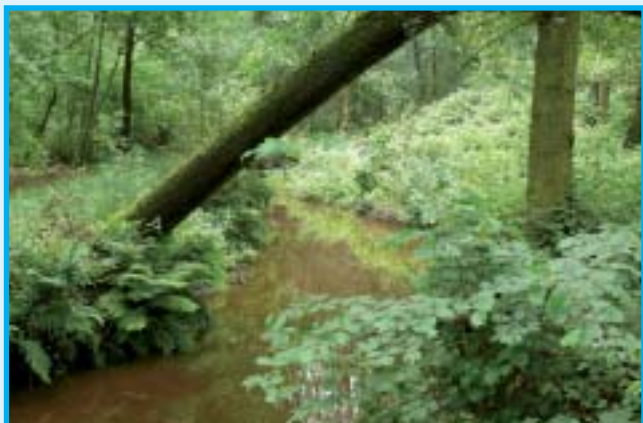

Gouden Helmroute vanuit Asten (48 km).

**Startpunt: Nationaal Beiaard- en Natuurmuseum Asten.
Ostaderstraat 23 5721 WC Asten.**

Nationaal Beiaard- en Natuurmuseum Asten heeft de grootste collectie klokken en bellen ter wereld, afkomstig uit alle werelddelen, o.a. Romeinse paardenbelletjes zoals gevonden bij de helm. Naast de collectie van klokken en bellen toont het museum alles wat leefde en leeft in de Peel. Zo staat er bijvoorbeeld een echt mammoetskelet in het museum. In de schitterende museumtuin groeien vele plantensoorten, bloemen en kruiden. Uniek is de klankentuin.

1. Bij het museum **RA** (Ostaderstraat) en na huisnr 4 **LA** (Bergdijk).
2. Tweede weg **RA** (Nachttegaalweg).
3. Einde weg **LA** en meteen de eerste weg **RA** (Reeweg).
4. Weg volgen tot aan de Beekstraat Hier **RA**. Over het viaduct rechts aanhouden.
5. Bij de volgende kruising **RD** richting centrum Ommel **knp 46**.
6. **Knp 50** volgen tot aan de rotonde.
7. Hier gaat u **RD** (Busserdijk).
8. Na 900 meter het fietspad **LA**. Hier fietst u in het Aa-dal.
De Aa meandert hier door het mooie Brabantse land.

9. Verharde weg oversteken en bospad volgen tot aan de verharde weg.
10. **RA** (Eikenhofweg). Deze weg volgen.
11. Waar de weg linksaf buigt gaan wij **RD**.
12. Einde verharde weg het fietspad rechts nemen. We fietsen door tot **knp 43**.
13. Nu volgen we borden Centrum.
Rechts ziet u het monument voor de gevallenen. Verderop, nadat u links bent afgeslagen, staat de Hubertuskapel. Hubertus is de patroon van de jagers.

U passeert achtereenvolgens:

De Willibrorduskerk en molen de 'Volksvriend', een beltmolen uit 1903, gebouwd door de fam. Gitzels. Naast de molen een herbouwd bakhuisje uit de 19de eeuw.

14. Borden Routenetwerk volgen totdat u richting **knp 30-32** tegenkomt.
15. **Knp 30** aanhouden. U fietst hier door het mooie Peelgebied.
16. Daarna **knp 27**.
17. Waar **knp 27 RA** buigt fietsen wij **RD** richting Helenaveen.

Na 600m staat links het monument bij de vindplaats van de gouden helm. ❶

Vanaf dit punt kijk je in noordwestelijke richting naar de plek waar Gebbel Smolenaars op 17 juni 1910 de Peelhelm vond tijdens het turfsteken.

18. We fietsen door richting Helenaveen.
Helenaveen is genoemd naar Helena Panis, de vrouw van Jan van de Griendt, directeur van de Veenderij, de Maatschappij Helenaveen.

Oude Peelstraat 3.

Dorpscentrum De Gouden Helm. ❷

19. Bij **knp 27** maken we een ommetje.
20. We volgen **knp 26** tot aan de bocht. Hier gaan we **LA** de Rector Nuytsstraat in.
Deze weg voert ons langs de voormalige turf fabriek van de Maatschappij Helenaveen. Hier werd turf verwerkt tot turfstrooisel.
21. Aan het einde van de weg **RA** richting **knp 27**.
We fietsen weer langs de Helenavaart, die vroeger zorgde voor de afwatering van de Peel en het vervoeren van de turf. We passeren: *de Hervomde kerk, een eenvoudig zaalvormig kerkje met een gevelsteen uit 1883. Het is een rijksmonument. De predikantenpastorie is uit 1867. Beide zijn overblijfselen uit de 'Veenkolonietijd'.*
22. Na 300 m zijn we weer bij **knp 27**.

23. We volgen **knp 96**.
U fietst nu op de Helenastraat
U passeert achtereenvolgens:
- Helenastraat 16.
Oude kantoor van de Maatschappij Helenaveen. ③
- Meteen over de brug hoek Geldersestraat / Helenastraat staat *de oude directiewoning van de Maatschappij Helenaveen.* ④

De Geldersestraat is vernoemd naar de tabakstellers die door de Maatschappij Helenaveen naar de Peel zijn gehaald.

Helenastraat 18.
Voormalige woning van Martinus van de Mortel. ⑤

Bij de volgende brug links ziet u 200 m verderop aan de linkerkant *de voormalige woning van Leo Kluijtmans 'Het Vorkmeer'.* ⑥

24. Bij **knp 96** vervolgen we onze weg richting **knp. 09**.
25. Bij **knp 09** volgen we **knp 95** richting Meijel.

In Meijel passeert u achtereenvolgens:

Kerkstraat.

Het kapelletje gewijd aan de H. Anna uit ca. 1768.

De heilige Anna, moeder van Maria, was van oudsher in Meijel een zeer favoriete heilige.

Kerkstraat 14, *Villa van Jan Truijen.* 8

Kerkstraat 3, *RK kerk St Nicolaas.* 9

Raadhuisplein 11, *Oranje Hotel.* 10

Als u bij Dorpstraat 7 **LA** gaat ziet u:

Educatief centrum Truijenhof, het museum van heemkunde-vereniging Medelo. 11

Terug naar de route.

Molenstraat 53. *Voormalige woning van Gebbel Smolenaars.* 12

Op de Hof.

St Antoniuskapel.

De kapel van Sint Antonius van Padua uit ca. 1900 werd in de oorlog verwoest en rond 1950 door de buurt herbouwd.

Bij **knp 95** ziet u rechts *De Sint Willibrordusput.* 13

26. Tussen de velden door fietsen we richting **knp 20**.

27. Hierna **knp 45** volgen.

28. We blijven de Smientweg volgen tot **knp 44**.

29. Over het bospad fietsen we richting **knp 48**.

30. En vanaf dit punt houden we centrum aan. In het centrum volgen we de borden Museum en u bent weer terug bij het vertrekpunt.

Gouden Helmroute vanuit Deurne (45 km).

Startpunt: Station in Deurne.

In het oude station van Deurne kocht de hr. Holwerda, onderdirecteur van het Rijksmuseum van Oudheden te Leiden, in 1910 de gouden helm van Gebbel Smolenaars voor f 1200,-.

1. Vanaf de parkeerplaats (P&R Achterkant station) fietsen we **LA** richting Liessel.
2. Weg volgen tot aan stoplicht. Hier **RA**.
3. Bij rotonde **RD**, **knp 37** aanhouden en daarna **knp 32**.
4. Hierna **knp 06** en **knp 26**.
U passeert rechts Het Toon Kortoomspark. Een mooie plek om even te rusten. Op deze plek heeft de schrijver Toon Kortooms zijn jeugd doorgebracht. In zijn boeken vertelt hij over zijn leven in de Peel.
5. Na **knp 26** volgt u **knp 27**.
*Het is de moeite waard om een tussenstop te maken in Griendtsveen waar de oude villa Spagnum, de 12 Apostelwoningen, de talrijke bruggen en vaarten nog herinneren aan de tijd van het turfsteken.
Op de begraafplaats achter de kerk van de H. Barbara liggen de graven van de familie van de Griendt, de grondleggers van Griendtsveen, en ook het graf van Toon Kortooms.
De H. Barbara is de patroonheilige van de turfstekers.*

6. Op weg naar **knp 27** passeert u verschillende 'Koningshoeven' met oa. Hoeve Willem III, Oranjehoeve, Emma hoeve, Juliana-hoeve, Wilhelminahoeve en de Willem de Zwijger hoeve.
Door koning Willem III werd een fonds gesticht om vaste arbeiders en pachters financieel te steunen.

7. **Knp 27** ca.6 km blijven volgen tot aan de Rector Nuytsstraat. Hier **RA**.

Na 100 m rechts de oude turf-fabriek van de Maatschappij Helenaveen. Hier werd de turf verwerkt tot turfstrooisel.

Einde weg links ziet u de Hervormde kerk, een zaalvormig kerkje met een gevelsteen uit 1883. Het is een rijksmonument. De predikantenpastorie is uit 1867.

8. We vervolgen onze weg naar **knp 27**.
We fietsen weer langs de Helenavaart, die vroeger zorgde voor de afwatering van de Peel en het vervoeren van de turf.
9. Bij **knp 27 RA**. We maken een ommetje. Na \pm 600 m staat rechts het monument bij de vindplaats van de gouden helm. **1**

Vanaf dit punt kijk je in noordwestelijke richting naar de plek waar Gebbel Smolenaars op 17 juni 1910 de Peelhelm vond tijdens het turfsteken.

10. We keren om en fietsen terug naar het centrum van Helenaveen.
Helenaveen is genoemd naar Helena Panis, de vrouw van Jan van de Griendt, directeur van de Veenderij, de Maatschappij Helenaveen.

Oude Peelstraat 3.

Dorpscentrum de Gouden Helm. **2**

11. Bij **knp 27** richting **knp 29**. U fietst nu op de Helenastraat.
We passeren:
Helenastraat 16.

Oude kantoor van de Maatschappij Helenaveen. **3**

Meteen over de brug hoek Geldersestraat / Helenastraat.

De oude directiewoning van de Maatschappij Helenaveen. 4

De Geldersestraat is vernoemd naar de tabakstellers die door de Maatschappij Helenaveen naar de Peel zijn gehaald.

Helenastraat 18.

Voormalige woning van Martinus van de Mortel. 5

Over de brug links.

Het voormalige woonhuis van Leo Kluijtmans. 6

We passeren de Belgenhoek.

Vindplaats van de zilveren sierschijf van Helden. 7

12. Bij **knp 29** vervolgen we onze weg richting **knp 09** en daarna **knp 95**.

Nu rijden we richting Meijel en passeren achtereenvolgens:
Kerkstraat.

Het kapelletje gewijd aan de H. Anna uit ca. 1768.

De heilige Anna, moeder van Maria, was van oudsher in Meijel een zeer favoriete heilige.

Kerkstraat 14, *Villa van Jan Truijen.* 8

Kerkstraat 3, *R.K. kerk St Nicolaas.* 9

Raadhuisplein 11, *Oranje Hotel Meijel.* 10

Als u bij Dorpstraat 7 even **LA** fietst, ziet u
het Educatief centrum 'Truijenhof' ❶❶
Ga terug naar de route.

Molenstraat 53.
Voormalige woning van Gebbel Smolenaars. ❶❷

Op de Hof.
St Antoniuskapel.
*De kapel van Sint Antonius van Padua uit ca. 1900 werd in de
oorlog verwoest en rond 1950 door de buurt herbouwd.*

Nabij **knp 95** ziet u rechts *de Sint Willibrordusput.* ❶❸

12. Na **knp 95** volgt u **knp 20** en vervolgens **knp 30**.

13. Daarna **Centrum / knp 43** (Einde fietspad **LA** richting Liessel).

In Liessel passeren we achtereenvolgens:
*Molen de 'Volksvriend' een beltmolen uit 1903 gebouwd door
de fam. Gitzels. Naast de molen een herbouwd bakhuisje uit
de 19de eeuw.*
De H. Willibrorduskerk.
*De Hubertuskapel, Hubertus is de patroon voor de jagers en
het monument voor de gevallenen uit 1945.*

14. Bij **knp 43** richting **knp 39**.
Hier houden we richting Centrum / station aan.
We zijn weer terug bij het startpunt.

Gouden Helmroute vanuit Helden (ca 45 km).

Startpunt: 'Streekmuseum 't Land van Peel en Maas' aan de Koeberg 3 in Helden.

Streekmuseum 't Land van Peel en Maas is een museum waarin het verleden, het heden en de toekomst van onze streek in beeld wordt gebracht. Het museum vertegenwoordigt de heemkunde verenigingen van Meijel, Maasbree, Baarlo, Kessel, Neer en Helden. De stichting Deportatie oct. 1944, het IVN en de VVV completeren het geheel.

Op een interactieve manier kan de streek zowel heemkundig als ook 'natuurlijk' beleefd worden. Een belangrijke plek is ingeruimd rondom het thema 'Deportatie' in een indrukwekkende gedenkkamer.

1. **RA** richting Centrum Helden (Klooster aan uw rechterhand).

2. Einde weg **RA**.

3. Na huisnr 18 **LA** (Akkerveld) en weg volgen.

4. Einde weg **RA** (Molenstraat).

5. Op rotonde **LA** (3e afslag, Schrames).

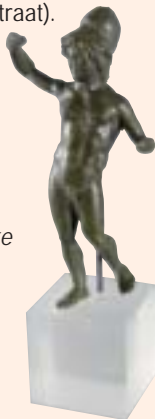
6. Bij 'drempel' **RD** weg volgen.

Links passeert u de nieuwbouwwijk 'Schrames'. Het archeologisch onderzoek dat hier heeft plaatsgevonden voorafgaand aan de bouw heeft belangrijke vondsten uit o.a de Romeinse tijd opgeleverd. Hier bevond zich een Romeinse nederzetting. Het is o.a de vindplaats van het godenbeeldje van de Romeinse God Mars.

7. Einde weg **RA** (van Hövellstraat) Weg volgen (van Hövellstraat gaat over in Ruystraat).

8. Na huisnr 11 **RD** richting centrum Panningen.

9. In scherpe bocht naar links **RD** over Marktplein (tijdens marktdagen verboden te fietsen).

10. Einde Markt **RD** (Schoolstraat).

Panningen wordt in de volksmond ook Kepèl genoemd. Een benaming die stamt uit de tijd dat Panningen een bekend bedevaartsoord was, toegewijd aan Onze Lieve Vrouwe van Zeven Smarten. De oorspronkelijke bedevaartskapel werd in 1930 vervangen door de huidige kerk.

11. Weg volgen.

Bij rotonde 'Everlo' **RD** (2e afslag, Steenstraat). Weg volgen.

12. Na café 'Pierke' **RA** en weg volgen (wordt Groenstraat).

U passeert het gedenkplein 'Everloseplein'. Op een drietal gedenkmonumenten worden de gevallen uit de tweede wereldoorlog herdacht, de mensen die uit onze streek tijdens razzia's werden gedeporteerd en de gesneuvelde piloten van de geallieerden die ons in 1944 bevrijd hebben.

13. Bij lantaarnpaal met twee straatnaamborden grindweg **RD** (Groenstraat / Kaumeshoek).

14. Grindweg blijven volgen. Drukke voorrangsweg oversteken.

15. Grindweg gaat over in verharde weg.

16. Einde weg **LA**.

17. U volgt nu **knp 12**.

18. Bij **knp 12** volgt u **knp 21**.

19. U volgt **knp 21** tot bij 'Stal Samaris'. Hier **LA** grindweg (Marisveldweg).

20. Kruising met verharde weg **RD**.

21. Grindweg gaat over in verharde weg.

22. Einde weg scherp naar **Rechts**.

23. Weg volgen.

24. Kruising met verharde wegen en een grindweg **LA** (Ontginningsweg).

25. Weg volgen (Kwakvors).

U fietst nu langs twee belangrijke natuurgebieden. Rechts het vogel-en waterrijke gebied de 'Kwakvors' en links een oud veenrestant 'Het Scherliet' met een bijzondere vegetatie. Sta even stil bij het informatiebord aan de Scherlietzijde.

26. U volgt nu **knp. 29**.

In de haakse bocht naar **rechts**.

Links vindplaats van de zilveren sierschijf van Helden. **7**

27. Bij **knp 29** volgt u richting **knp 27**.

28. Bij huisnr 100 A verlaat u **knp 27** en gaat **RA**. (Grashoekseweg).

De woning van Leo Kluijtmans (huisnr 100 A). **6**

29. Verharde weg volgen. Deze gaat na een haakse bocht naar **links** over in Heldenseweg.

30. Einde weg **RA** (Geldersestraat).

De Geldersestraat is vernoemd naar de tabakstellers die door de Maatschappij Helenaveen naar de Peel zijn gehaald.

31. Na ongeveer 100 m **LA** (Koolweg).

32. Voorrangsweg oversteken en weg volgen (ook Koolweg).

33. Bij voetgangersbrug Helenavaart oversteken.
34. Over de brug **RA**.
35. Eerste weg **LA** (Rector Nuytsstraat).
*Deze weg voert ons langs de voormalige turffabriek van de Maatschappij Helenaveen.
Aan het eind van de weg, links de Hervormde kerk uit 1883.
Dit is een rijksmonument. De predikantenwoning is uit 1863.
Beide overblijfselen uit de 'Veenkolonietijd'.*
36. Einde weg **RA** richting centrum Helenaveen.
U fietst weer langs de Helenavaart. Het kanaal diende vroeger voor afvoer van het peelwater en voor het vervoeren van de turf. Helenaveen is genoemd naar de vrouw van Jan van de Griendt, directeur van de veenderij, de Maatschappij Helenaveen.
37. Bij **knp 27 RA**,
Dorpsstraat 3. Dorpscentrum 'De Gouden Helm'. **2**
38. Weg volgen. Na ca. 600 m ziet u rechts een monument bij de vindplaats van de gouden helm. (Hoek Oude Peelstraat / Centurioweg).
*Vanaf dit punt kijk je in noordwestelijke richting naar de plek waar Gebbel Smolenaars op 17 juni 1910 de Peelhelm vond tijdens het turfsteken. **1***
39. We keren om en fietsen terug richting Helenaveen.
40. Na huisnr 37 verharde weg **RA**. (richting Meijel / Neerkant. Lagebrugweg).

41. Eerste weg **LA** (Aardbeiweg) verharde weg volgen.

42. Einde weg **RA**. U fietst nu over de Helenastraat.

Helenastraat 16.

Oude kantoor van de Maatschappij Helenaveen. ③

Meteen over de brug hoek Geldersestraat / Helenastraat ziet u

de oude directiewoning van de Maatschappij Helenaveen. ④

Helenastraat 18.

De voormalige woning van Martinus van de Mortel. ⑤

43. U volgt nu **knp 96**.

44. Bij **knp 96** volgt u **knp 9**.

45. U verlaat richting **knp 9** en bij eerste verharde weg **RA**.

(Op de hoek ligt boerderij met de naam 'Betjeshas').

46. Verharde weg volgen. Op kruising **RD** (Molenbaan).

47. Eerste weg **RA** (Bosrand).

48. Einde weg **LA** en weg volgen over kruising tot aan voorrangsweg (Hof).

49. Nabij **knp 95** ziet u rechts.

De Sint Willibrordusput. ⑬

50. Hier omkeren en **knp 9** volgen.

U passeert:

Op de Hof. *Antoniuskapel. De kapel van Sint Antonius van Padua uit ca. 1900 werd in de oorlog verwoest en rond 1950 door de buurt herbouwd.*

Molenstraat 53.

Het huis van Gebbel Smolenaars. **12**

Als u bij Dorpstraat 7 even naar **rechts** fietst, ziet u *het Educatief centrum 'Truijenhof'.* **11**

Ga terug naar de route.

51. Volg **knp 9** tot voorbij de kerk.

U passeert achtereenvolgens:

Raadhuisplein 11, *het Oranje hotel.* **10**

Kerkstraat 3, *R.K. Kerk St Nicolaas.* **9**

Kerkstraat 14, *Villa van Jan Truijen.* **8**

52. U verlaat nu **knp 9** en gaat na Huisnr 32 **RA** (Kapelkesweg).

53. Einde weg **LA** (Steegstraat). Doorfietsen tot aan het Kanaal van Deurne. Daarna **RA**..

54. U fietst nu richting **knp 10**.

55. Bij **knp 10, knp 20** volgen.

56. Bij **knp 20, knp 19**, daarna **knp 23**.

57. Hierna **knp 66, knp 24** en daarna **knp 56** volgen tot in Helden.

58. In Helden borden Streekmuseum volgen.

De Gouden Helmroute vanuit Meijel.

Startpunt: Oranje Hotel, Raadhuisplein 11, Meijel.

1. U fietst richting **knp 95**.
U passeert achtereenvolgens:
Sint Nicolaaskerk. **9**

Dorpsstraat 7.

Pand Veltmans. Dit pand uit 1757 was oorspronkelijk een rentenierswoning, later boerderij, bakkerij, winkel en tot 1904 tolhuis aan de enige doorgang door het centrum van de Peel. Het beeld 'Reizend Gezag' van Dolf Wong (1986) verderop in de Dorpsstraat houdt de herinnering levend aan het feit, dat alle reizigers door de Peel tot in de tweede helft van de vorige eeuw via deze weg moesten gaan.

Als u voor Dorpsstraat 7 **LA** gaat ziet u:

*Educatief centrum Truijenhof, het museum van heemkunde-
vereniging Medelo.* **11**

Terug naar de route.

Molenstraat 53.

Voormalige woning van Gebbel Smolenaars. **12**

Op de Hof:

*Antoniuskapel. De kapel van Sint Antonius van Padua uit ca.
1900 werd in de oorlog verwoest en rond 1950 door de buurt
herbouwd.*

Nabij **knp 95** ziet u rechts
De Sint Willibrordusput. **13**

2. Bij **knp 95**, richting **knp 08** volgen en na de kazematten **RA** zandweg volgen.

In bos en wei op de Vossenbergr: restanten van de Peel-Raam-linie. Hier liggen nog kazematten van de verdedigingslinie uit 1939.

3. Tegenover klaphek fietspad volgen tot verharde weg. Hier **LA** (Oude Dijk).

Achter het hek:

een bijzonder stuk Grootte Peel op Amsloberg.

Er is nauwelijks een plek te vinden die zo'n rust uitstraalt als Amsloberg, mogelijk was dit de oudst bewoonde plek in de Peel. Hier vindt u een grenspaal uit 1629.

4. Weg volgen tot Meijelsedijk en hier **LA** terug richting Meijel.
5. Daarna **knp 10** volgen (Peelweg).
6. **Knp 10** volgen en eerste verharde weg **LA** (Steenoven).
7. Weg volgen. Bij bord Doorgaand Verkeer **rechts** aanhouden (Simonsohoek) daarna eerste weg **RA** (Simonsohoeksesteeg) en einde weg **LA** (Kampsteeg).
8. Voorrangsweg oversteken en weg volgen (Donk). Bij bord Visvijver 'De Donk' **RA** (Donkersveld).

De Donk geeft nog een beeld van de vijftiende-eeuwse boerengemeenschap met centraal een brink waar de buurtput was en de schietboom van de broederschap van St. Antonius Abt, waar jaarlijks de 'papegaai' afgeschoten werd met minstens een ton bier.

9. Doodlopende weg **RD**, einde weg (bij Kanaal van Deurne) **LA knp 9** volgen.

Over een lengte van vijf kilometer liggen hier bij elkaar de Helenavaart uit 1853 en het Kanaal van Deurne uit 1877, nauwelijks 60 m van elkaar, omdat Jan van de Griendt geen schepen van Deurne op zijn Helenavaart toeliet.

10. Bij **knp 09** over de bruggetjes naar **knp 29**.

De Belgenhoek: Kesselsveld.

Vindplaats van de zilveren sierschijf van Helden. 7

11. Bij **knp 29**, **knp 27** volgen.

*Voor de brug na **knp 29** ziet u rechts de voormalige woning van Leo Kluijtmans. 6*

12. We fietsen door tot **knp 27**.

13. Hier maken we even een ommetje.
We volgen **knp 26** tot aan de bocht. Hier gaan we **LA** de Rector Nuytsstraat in. *Deze weg voert ons langs de voormalige turffabriek van de Maatschappij Helenaveen. Hier werd de turf verwerkt tot turfstrooisel.*

Aan het einde van de weg **RA** richting **knp 27**.
We fietsen weer langs de Helenavaart, die vroeger gebruikt werd voor het afwateren van de Peel en het vervoeren van de turf.

We passeren de Hervomde kerk, een eenvoudig zaalvormig kerkje met een gevelsteen uit 1883. Het is een rijksmonument. De predikantenpastorie is uit 1867. Beide overblijfselen uit de 'Veenkolonietijd'.

14. Na 300 m zijn we weer bij **knp 27**.
15. Bij **knp 27** gaat u **RA**.
U passeert: Oude Peelstraat 3
Dorpscentrum 'De Gouden Helm'. **2**
16. Weg volgen en na ca. 600 m ziet u rechts
het monument bij de vindplaats van de gouden helm. **1**

Vanaf dit punt kijk je in noordwestelijke richting naar de plek waar Gebbel Smolenaars op 17 juni 1910 de Peelhelm vond tijdens het turfsteken.

17. We keren om en fietsen terug richting Helenaveen.
18. Na huisnr 37 verharde weg **RA**. (richting Meijel / Neerkant. Lagebrugweg).
19. Eerste weg **LA** (Aardbeiweg) verharde weg volgen.

20. Einde weg **RA**. U fietst nu over de Helenastraat.

21. Hier volgt u **knp 96**.

We passeren:

Helenastraat 16

Oude kantoor van de Maatschappij Helenaveen. **3**

Meteen over de brug hoek Geldersestraat / Helenastraat.

De oude directiewoning van de Maatschappij Helenaveen. **4**

Helenastraat 18.

Voormalige woning van Martinus van de Mortel. **5**

22. Bij **knp 96**, **knp 09** volgen, daarna **knp 95**.

U passeert:

St. Annakapel uit ca. 1768.

De heilige Anna, moeder van Maria, was van oudsher in Meijel een zeer favoriete heilige.

Kerkstraat 14.

Villa van Jan Truijen. **8**

23. Via de Kerkstraat terug naar Oranje Hotel. **10**

Afkortingen

LA = Linksaf

RA = Rechtsaf

RD = Rechtdoor.

Bij het startpunt van elke route is voldoende parkeergelegenheid.

Er is voldoende horeca langs de fietsroutes.

Wij wensen u veel fietsplezier!

De routes worden ook uitgezet op GPS.
Downloaden van de routes kan ook via onze websites.

